

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์
ศิริราชพยาบาล

ยากดภูมิต้านทาน กับ ผู้ป่วยปลูกถ่ายอวัยวะ

คู่มือ ยากดภูมิต้านทานกับผู้ป่วยปลูกถ่ายอวัยวะ

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2565

พิมพ์ครั้งที่ 2 มกราคม 2566

พิมพ์ครั้งที่ 3 มีนาคม 2566

พิมพ์ครั้งที่ 4 เมษายน 2566

จัดพิมพ์โดย สถานะเทคโนโลยีการศึกษาศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช

บรรณาธิการ รศ.ดร.นพ.ยงยุทธ ศิริวัฒน์อักษร

ผศ.นพ.ประวัฒน์ ไชยติมะมงคล

ภกญ.ธีรดา สุขสมบูรณ์

ภก.รัชวัฒน์ พรหมราช

ภก.ณัฐวัฒน์ วาณิชทรัพย์

ภกญ.วรรณิศา ใจสมคม

ภาพประกอบ กนกพร สุริยพรพันธ์

ยากดภูมิต้านทานกับผู้ป่วยปลูกถ่ายอวัยวะ

ผู้ป่วยที่ได้รับการปลูกถ่ายอวัยวะ จะได้รับยากดภูมิต้านทานไปตลอดชีวิต เพื่อลดระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ป้องกันไม่ให้ร่างกายเกิดภาวะปฏิเสธอวัยวะ ดังนั้นผู้ป่วยควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับยากดภูมิต้านทานและยาอื่น ๆ ที่ได้รับเพื่อประสิทธิภาพที่ดีในการรักษา

จุดประสงค์ของการใช้ยากดภูมิต้านทาน

การใช้ยากดภูมิต้านทานมีจุดประสงค์หลักเพื่อป้องกันการเกิดภาวะปฏิเสธอวัยวะใหม่ที่ได้รับ ทำให้อวัยวะใหม่ที่แพทย์ทำการปลูกถ่ายสามารถทำงานได้อย่างปกติ โดยยากดภูมิต้านทานจะออกฤทธิ์ลดการทำงานของเม็ดเลือดขาว ซึ่งขนาดยากดภูมิต้านทานที่สูงเกินไป ผู้ป่วยจะมีภูมิคุ้มกันต่ำลงอย่างมาก จะมีโอกาสเกิดภาวะติดเชื้อได้ง่าย ในทางตรงกันข้าม หากขนาดยากดภูมิต้านทานที่ต่ำเกินไป ผู้ป่วยจะมีความเสี่ยงในการเกิดภาวะปฏิเสธอวัยวะเพิ่มขึ้น

โดยหลักการให้ยากดภูมิต้านทานนั้น แพทย์จะพิจารณาให้ยากดภูมิต้านทานขนาดสูงในระยะแรกหลังปลูกถ่ายอวัยวะ เพื่อป้องกันการเกิดภาวะปฏิเสธอวัยวะแบบเฉียบพลัน หลังจากนั้นเมื่ออวัยวะใหม่ทำงานได้ปกติ ผู้ป่วยไม่มีภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ แพทย์จะพิจารณาลดขนาดยากดภูมิต้านทานลงเรื่อยๆ ให้เหลือในขนาดที่ต่ำสุดเท่าที่จะสามารถป้องกันการปฏิเสธอวัยวะได้

ความสำคัญของการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ

หากผู้ป่วยไม่ได้รับยาในขนาดที่ถูกต้อง เหมาะสม ระดับยากดภูมิต้านทานในเลือดจะเปลี่ยนแปลงจนทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วยได้ เช่น ในกรณีที่ระดับยาลดเกินไปจะทำให้เกิดภาวะปฏิเสธอวัยวะ ในขณะที่ระดับยาที่สูงเกินไปจะทำให้เสี่ยงต่อภาวะติดเชื้อต่างๆ

ดังนั้นผู้ป่วยไม่ควรปรับขนาดยาเอง รับประทานยาไม่ตรงเวลาหรือลืมรับประทานยา และเปลี่ยนชนิดของยากดภูมิต้านทานเอง

อาการแสดงของภาวะปฏิเสธอวัยวะ

อาการแสดงของภาวะปฏิเสธอวัยวะนั้นจะขึ้นกับอวัยวะที่ผู้ป่วยทำการปลูกถ่าย เช่น ปลูกถ่ายตับ หรือปลูกถ่ายไต ซึ่งมีอาการแสดงที่แตกต่างกันดังนี้

อาการแสดงภาวะปฏิเสธไต ได้แก่

- ปวดท้อง หรือตึงบริเวณที่เปลี่ยนไตใหม่
- ปริมาณปัสสาวะน้อยลง
- บวมตามตัว เช่น ที่หน้าตา ที่มือ ที่เท้า และน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น

อาการแสดงภาวะปฏิเสธตับ ได้แก่

- ตัวเหลือง ตาเหลือง อ่อนเพลีย
- ท้องบวม
- มีอาการสับสน

หากสงสัยว่ามีการปฏิเสธอวัยวะเกิดขึ้นให้รีบติดต่อแพทย์ทันที เพราะถ้าได้รับการรักษาทันทีจะทำให้อวัยวะใหม่มีโอกาสกลับมาทำงานได้เหมือนเดิม หากปล่อยทิ้งไว้นานท่านอาจต้องสูญเสียอวัยวะใหม่นั้นไปได้

อาการแสดงของภาวะติดเชื้อ

- มีไข้ (มากกว่า 38 องศาเซลเซียส) หรือมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ เช่น หนาวสั่น ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ รู้สึกไม่สบายตัว
- เหนื่อย อ่อนเพลีย มากกว่าปกติ
- ปวดศีรษะมาก หรือความดันโลหิตสูงผิดปกติ
- ไอ หายใจลำบาก แสดงถึงการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ
- ปัสสาวะขุ่น ปวดแสบร้อนระหว่างถ่ายปัสสาวะ ปัสสาวะมีสีเหลืองเข้มถึงส้ม หรือมีเลือดปน แสดงถึงการติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ
- ท้องเสีย ถ่ายเหลว หรือถ่ายมีมูกปนเลือด อาจแสดงถึงการติดเชื้อในทางเดินอาหาร

การติดตามระดับยาในเลือด

ผู้ป่วยที่รับประทานยาไซโคลสปอริน (cyclosporine) ทาโครลิมีส (tacrolimus) ซัยโรลิมีส (sirolimus) หรือ เอเวโรลิมีส (everolimus) แพทย์จะสั่งตรวจวัดระดับยาในเลือดเพื่อพิจารณาขนาดยาที่เหมาะสมให้กับผู้ป่วย เวลาที่มาทำการเจาะวัดระดับยามีความสำคัญมาก **ผู้ป่วยควรมาเจาะเลือดให้ตรงตามเวลาที่กำหนดและไม่ควรมาทำการเจาะเลือดคลาดเคลื่อนเกิน 15-30 นาที**

การติดตามระดับยาในเลือด

โดยทั่วไปจะวัดระดับยาต่ำสุดในเลือด คือ การเจาะเลือด ก่อนรับประทานยากดภูมิต้านทานมือถัดไป เช่น หากรับประทานยาเวลา 19.00 น. และเตรียมรับประทานยามือถัดไปเวลา 7.00 น. **ท่านควรเจาะเลือดก่อนรับประทานยา 30 นาที** คือเจาะเลือดเวลา 6.30 น. แต่ไม่เกิน 7.00 น. คลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 15-30 นาที หลังจากเจาะเลือดเสร็จจึงรับประทานยากดภูมิต้านทานในเวลา 7.00 น. **อย่างไรก็ตามหากท่านไม่สามารถเจาะเลือดได้ทันเวลาที่กำหนด ให้ท่านรอเจาะเลือดให้เสร็จก่อน แล้วจึงรับประทานยากดภูมิต้านทานได้**

สำหรับผู้ที่ใช้ยาไซโคลสปอรินแพทย์อาจให้เจาะเลือด หลังรับประทานยา 2 ชั่วโมง เช่น หากรับประทานยากดภูมิต้านทานเวลา 7.00 น. ควรเจาะเลือดเวลา 9.00 น.

การเก็บรักษายา

- เก็บที่อุณหภูมิห้อง
- ไม่ถูกแสงสว่าง ความร้อน หรือ ความชื้น
- ไม่ควรเก็บยาในตู้เย็น
- ไม่ควรเก็บยาในรถยนต์
- ยาที่บรรจุอยู่ในแผงยาไม่ควรแกะออกมาจากแผงหากยังไม่ได้รับประทาน
- เก็บยาให้พ้นมือเด็ก

กรณีมีแพทย์ท่านอื่นสั่งให้ท่านรับประทานยาชนิดอื่นๆ เพิ่มเติม

เนื่องจากยาบางชนิดสามารถเกิดปฏิกิริยากับยากดภูมิต้านทาน หรือที่เรียกว่า “ยาตีกัน” ทำให้ระดับยากดภูมิต้านทานเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ดังนั้น **ผู้ป่วยควรแจ้งให้แพทย์ พยาบาลหรือเภสัชกรทราบเมื่อได้รับยาอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อตรวจสอบรายการยาที่ได้รับเพิ่มเติมว่ามีผลต่อยากดภูมิต้านทานหรือไม่**

ตัวอย่างยาที่เสริมฤทธิ์และต้านฤทธิ์กับยากดภูมิต้านทาน
ไซโคลสปอริน (cyclosporine) ทาโครลิมีส (tacrolimus)
ซัยโรลิมีส (sirolimus) และ เอเวอโรลิมีส (everolimus)

ยาที่เสริมฤทธิ์

ยาความดัน ยาโรคหัวใจ ดิวไทอะเซม (diltiazem), เวอร์ราพามีว (verapamil), อะมิโอดาโรน (amiodarone)
ยารักษาโรคติดเชื้อ อีริโทรมัซซิน (erythromycin), คลาริโรมัซซิน (clarithromycin), อะซิโรมัซซิน (azithromycin)
คีโตโคนาโซล (ketoconazole), ฟลูโคนาโซล (fluconazole), ไอทราโคนาโซล (itraconazole), วอริโคนาโซล (voriconazole)

ยาที่ต้านฤทธิ์

ยารักษาโรคติดเชื้อ ไรแฟมพิซิน (rifampicin)
ยากันชัก ฟีนอบาบีทอล (Phenobarbital), ฟีนิลโทอิน (phenytoin), คาร์บามาซีปีน (carbamazepine)

กรณีลืมนับรับประทานยา

ถ้าเป็นยาที่รับประทานวันละ 2 ครั้ง เช่น ไสโคลสปอริน (cyclosporine), ทาโครลิมีส (tacrolimus) เอเวอโรลิมีส (everolimus) ถ้าผู้ป่วยนึกได้ภายใน 6 ชั่วโมงแรก ให้รับประทานยาทันทีที่นึกได้ แต่ถ้านานเกิน 6 ชั่วโมง ให้รอรับประทานมือต่อไปโดยข้ามมือที่ลืมนับไป และ **ไม่เพิ่มขนาดยาเป็น 2 เท่าโดยเด็ดขาด**

ถ้าเป็นยาที่รับประทานวันละ 1 ครั้ง เช่น เพรดนิโซโลน (prednisolone), ซัยโรลิมีส (sirolimus) ถ้าผู้ป่วยนึกได้ภายใน 12 ชั่วโมงแรก ให้รับประทานยาทันทีที่นึกได้ แต่ถ้านานเกิน 12 ชั่วโมง ให้รอรับประทานมือต่อไปโดยข้ามมือที่ลืมนับไป และ **ไม่เพิ่มขนาดยาเป็น 2 เท่าโดยเด็ดขาด**

ตัวอย่าง ถ้าผู้ป่วยลืมนับรับประทานยาไซโคลสปอริน (รับประทานวันละ 2 ครั้ง) มือ 7.00 น. และนึกได้ก่อนเวลา 13.00 น. ให้รับประทานยาทันที แต่ถ้านึกได้หลัง 13.00 น. ให้รับประทานยามือ 19.00 น. ในปริมาณเท่าเดิมโดยไม่ต้องเพิ่มขนาดยาเป็น 2 เท่า

กรณีอาเจียนยาออกมา

ถ้ามีอาการคลื่นไส้และอาเจียนหลังรับประทานยากดภูมิคุ้มกัน หากสามารถมองเห็นเม็ดยาได้สมบูรณ์ ควรเว้นระยะสักครู่ เมื่อรู้สึกดีขึ้นจึงรับประทานยาใหม่

แต่หาก **“ไม่แน่ใจ”** ว่าอาเจียนยาออกมาด้วยหรือไม่ **ไม่ควร** รับประทานยาซ้ำโดยเด็ดขาด

กรณีที่ผู้ป่วยต้องเดินทางไกล

- เตรียมยาติดตัวให้เพียงพอตลอดการเดินทาง
- ไม่ควรเก็บยาไว้ในรถ หรือที่ร้อนจัด หรือถูกแสงแดดโดยตรง
- เลือกอยู่ในสถานที่ที่สะอาด และไม่แออัด
- ถ้าเดินทางไปต่างประเทศที่ต้องปรับเวลาใหม่ ควรรับประทานยาตามเวลาในประเทศไทย ยกเว้นกรณีที่ต้องไปพักอาศัยเป็นเวลานาน ควรปรึกษาแพทย์ก่อน
- หลีกเลี่ยงการเดินทางโดยเครื่องบินในช่วง 6 เดือนแรก ของการปลูกถ่ายอวัยวะหากไม่จำเป็น เนื่องจากช่วงเวลานี้จะได้รับยากดภูมิคุ้มกันต้านทานในขนาดสูงและอยู่ในที่ที่อากาศถ่ายเทน้อยเป็นเวลานาน อาจได้รับเชื้อจากผู้โดยสารอื่นๆ ได้ง่าย

กรณีที่มีอาการผิดปกติ ทำอย่างไร

ผู้ป่วยควรศึกษาอาการที่สำคัญที่ต้องการการดูแลโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาการของ **ภาวะปฏิเสธอวัยวะ** และ **ภาวะติดเชื้อ** (หัวข้อก่อนหน้านี้) หากมีอาการดังกล่าวให้รีบมาพบแพทย์ทันที

นอกจากนี้หากมีอาการข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นจากยา **ไม่ถือว่าเป็นสิ่งผิดปกติ** แต่ควรแจ้งให้แพทย์ทราบ เช่น รับประทานอาหารเก่งขึ้น มีกลิ่น ร้อน วูบวาบหลังรับประทานยา เหงื่อออกมาก มีขนขึ้นตามตัว คลื่นไส้ อาเจียน หน้ากลมแต่ไม่บวมตามแขนขาหรือหนังตา

วิธีรับประทานยา และข้อควรปฏิบัติ

- รับประทานยาสม่ำเสมอ ตรงเวลา
- ห้ามหยุดยาหรือลดขนาดยาเองโดยเด็ดขาด
- ต้องมาเจาะเลือดเพื่อตรวจวัดระดับยาในเลือดตามเวลาที่แพทย์กำหนด
- ควรจำชื่อยากดภูมิคุ้มกันให้ได้ หรือจดบันทึกไว้
- หากแพทย์ทำน้อสิ่งให้รับประทานยาอื่น ๆ ร่วม ควรขอให้มีการตรวจสอบรายการยาว่ามีผลต่อยากดภูมิคุ้มกันหรือไม่ ทุกครั้ง
- เลือกรับประทานอาหารสุกที่ปรุงเสร็จใหม่ ๆ หรือผลไม้ที่ปอกเปลือกได้
- หลีกเลี่ยงการรับประทานผลไม้บางชนิดที่มีผลต่อระดับยากดภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ส้มโอ ทับทิม เกรปฟรุ้ต เนื่องจากส่งผลเพิ่มระดับยากดภูมิคุ้มกัน อาจเกิดพิษจากการใช้ยาได้
- หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารเสริม สมุนไพร ยาต้ม ยาหม้อ ยา ลูกกลอนทุกชนิด เนื่องจากอาจส่งผลเสียต่ออวัยวะที่ทำการปลูกถ่าย เช่น เกิดภาวะตับหรือไตวายเฉียบพลัน รวมถึงมีผลต่อระดับยากดภูมิคุ้มกันในเลือด ซึ่งอาจเกิดภาวะปฏิเสธอวัยวะตามมาได้

ยากดภูมิคุ้มกัน

ผู้ป่วยมักจะได้รับยา 2 ถึง 3 ชนิด ในขนาดที่สูงในช่วง 6 เดือนแรก หลังจากนั้น แพทย์จะปรับลดขนาดยาลงต่ำที่สุดเท่าที่ควบคุมการปฏิเสธอวัยวะได้ **ผู้ป่วยควรทราบชื่อยา ชนิดของยา ขนาดที่รับประทานในแต่ละครั้งและอาการข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น** เพื่อประสิทธิภาพที่ดีในการรักษา ดังนี้

ไซโคลสปอริน (Cyclosporine)
ชื่อทางการค้า **นีโอโรล (Neoral®)**

ข้อบ่งใช้	ป้องกันการปฏิเสธอวัยวะโดยการกดภูมิคุ้มกันของร่างกาย
รูปแบบ	- ยาแคปซูลนิ่ม มี 2 ขนาดคือ 25 มิลลิกรัม และ 100 มิลลิกรัม - ยาน้ำ ขนาด 100 มิลลิกรัม ต่อ 1 มิลลิลิตร
ขนาดยาที่ใช้	แพทย์จะทำการตรวจวัดระดับยาในเลือด และปรับขนาดยาให้ ดังนั้นผู้ป่วยไม่ควรปรับเปลี่ยนขนาดยาเอง
เวลารับประทานยา	ควรรับประทานยาให้ตรงเวลาเพื่อให้ระดับยาในเลือดคงที่ โดยผู้ป่วยจะต้องรับประทานยาทุก 12 ชั่วโมง เช่น ในช่วงเวลา 7.00 น. และ 19.00 น. เป็นต้น
อาการข้างเคียง	ความดันโลหิตสูง ไ้ไขมันในเลือดสูง มือสั่น ปัญหาด้านความสวยงาม เช่น ผดผื่น เหนื่อย อ่อน
ข้อสังเกต	เมื่อเปิดภาชนะบรรจุ จะได้กลิ่นเฉพาะของตัวยา ซึ่งไม่ได้เกิดจากความผิดปกติแต่อย่างใด

ไซโคลสปอริน รูปแบบแคปซูลนิ่ม ขนาด 25 มิลลิกรัม

ไซโคลสปอริน รูปแบบแคปซูลนิ่ม ขนาด 100 มิลลิกรัม

ไซโคลสปอริน รูปแบบน้ำ
100 มิลลิกรัม ต่อ 1 มิลลิลิตร
ขนาดขวดละ 50 มิลลิลิตร

ทาโครลิมีส (Tacrolimus)
ชื่อทางการค้า โปรกราฟ (Prograf®)

ข้อบ่งใช้

ป้องกันการปฏิเสธอวัยวะโดยการกดภูมิต้านทานของร่างกาย

รูปแบบ

ยาแคปซูล มี 2 ขนาดคือ 0.5 มิลลิกรัม และ 1 มิลลิกรัม

ขนาดยาที่ใช้

แพทย์จะทำการตรวจวัดระดับยาในเลือด และปรับขนาดยาให้ ดังนั้นผู้ป่วยไม่ควรปรับเปลี่ยนขนาดยาเอง

เวลารับประทานยา

ควรรับประทานยาให้ตรงเวลาเพื่อให้ระดับยาในเลือดคงที่ โดยผู้ป่วยจะต้องรับประทานยาทุก 12 ชั่วโมง เช่น ใน ช่วงเวลา 7.00 น. และ 19.00 น. เป็นต้น

อาการข้างเคียง

ระดับน้ำตาลในเลือดสูง ความดันโลหิตสูง มือสั่น ผอมร่วง

ทาโครลิมีส รูปแบบแคปซูล ขนาด 0.5 มิลลิกรัม

ทาโครลิมีส รูปแบบแคปซูล ขนาด 1 มิลลิกรัม

ทาโครลิมัส โปรลอง รีลีส (Tacrolimus prolonged release)
ชื่อทางการค้า แอดวากราฟ (Advagraf®)

ข้อบ่งใช้ ป้องกันการปฏิเสธอวัยวะโดยการกดภูมิต้านทานของร่างกาย

รูปแบบ ยาแคปซูล มี 3 ขนาดคือ 0.5 มิลลิกรัม, 1 มิลลิกรัม และ 3 มิลลิกรัม

ขนาดยาที่ใช้ แพทย์จะทำการตรวจวัดระดับยาในเลือด และปรับขนาดยาให้ ดังนั้นผู้ป่วยไม่ควรปรับเปลี่ยนขนาดยาเอง

เวลารับประทานยา ควรรับประทานยาให้ตรงเวลาเพื่อให้ระดับยาในเลือดคงที่ โดยผู้ป่วยจะต้องรับประทานยาทุก 24 ชั่วโมง เช่น ใน ช่วงเวลา 7.00 น. วันละ 1 ครั้ง เป็นต้น

อาการข้างเคียง ความดันโลหิตสูง ระดับน้ำตาลในเลือดสูง ผอมร่วง มีกลิ่น

ทาโครลิมัส โปรลอง รีลีส รูปแบบแคปซูล ขนาด 0.5 มิลลิกรัม

ทาโครลิมัส โปรลอง รีลีส รูปแบบแคปซูล ขนาด 1 มิลลิกรัม

ทาโครลิมัส โปรลอง รีลีส รูปแบบแคปซูล ขนาด 3 มิลลิกรัม

เพรดนิโซโลน (Prednisolone)
ชื่อทางการค้า เพรดโซเมด (Predsomed®)

ข้อบ่งใช้ เพรดนิโซโลนเป็นยาในกลุ่มสเตียรอยด์ ซึ่งมักใช้ร่วมกับ ไสโคลอสปอริน หรือ ทาโครลิมัส เพื่อป้องกันการปฏิเสธอวัยวะโดยการกดภูมิต้านทานของร่างกาย

รูปแบบ ยาเม็ด ขนาด 5 มิลลิกรัม

ขนาดยาที่ใช้ รับประทานยาที่แพทย์สั่งอย่างเคร่งครัด ห้ามปรับขนาดยาเอง

เวลารับประทานยา ควรรับประทานยาในตอนเช้าหลังอาหารทันทีเพื่อลดอาการระคายเคืองกระเพาะอาหาร

อาการข้างเคียง

ความดันโลหิตสูง บวม น้ำ กระดูกบาง น้ำหนักตัวขึ้น น้ำตาลในเลือดสูงขึ้น การเกิดแผลที่ทางเดินอาหาร อาการเหล่านี้พบได้บ่อยขึ้นหากใช้ยาขนาดสูง เป็นเวลานาน ดังนั้นหากผู้ป่วยเริ่มมีอาการผิดปกติดังกล่าวควรปรึกษาแพทย์ เพื่อทำการปรับขนาดยาให้เหมาะสม

ไมโคฟีโนเลต โมฟีทิล (Mycophenolate mofetil)
ชื่อทางการค้า เซลเซ็ป (Cellcept®), อิมมูเซปท์ (Immucept®)

ข้อบ่งใช้

ป้องกันการปฏิเสธอวัยวะ ใช้ร่วมกับ ไสโครลิสปอริน หรือ ทาโครลิมัส และ/หรือ เฟรดนิโซโลน

รูปแบบ

- ยาแคปซูลขนาด 250 มิลลิกรัม
- ยาเม็ดขนาด 500 มิลลิกรัม

ขนาดยาที่ใช้

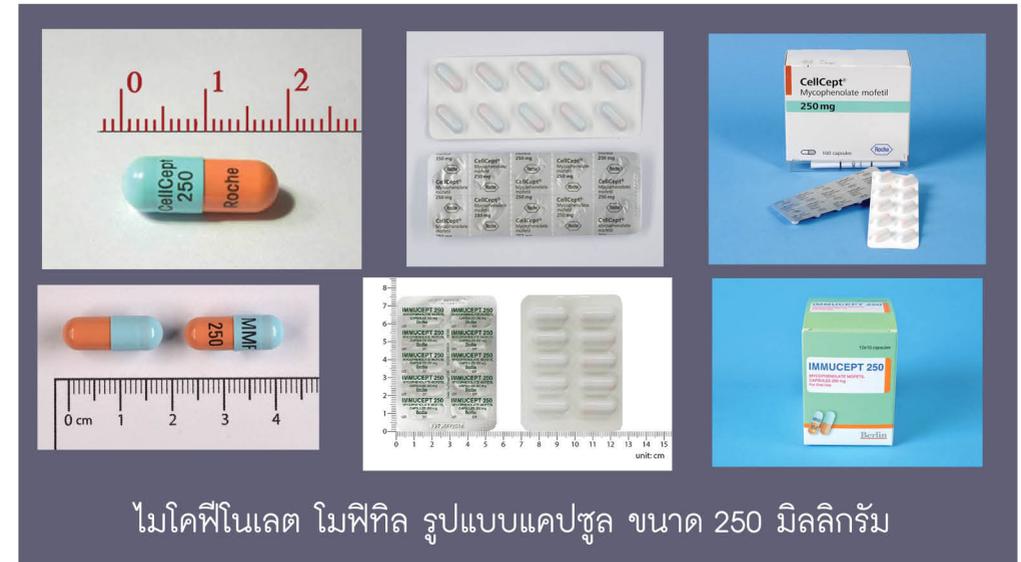
ขึ้นกับแพทย์พิจารณาตามความเสี่ยงในการเกิดภาวะปฏิเสธอวัยวะ และภาวะติดเชื้อแทรกซ้อน

เวลารับประทานยา

- ควรรับประทานเวลาเดิมทุกวัน โดยปกติรับประทานวันละ 2 ครั้ง ห่างกันทุก 12 ชั่วโมง หรือขึ้นกับแพทย์พิจารณา
- การรับประทานยาในขณะที่ท้องว่าง ยาจะถูกดูดซึมได้ดี แต่ในผู้ป่วยบางรายที่มีอาการข้างเคียงต่อทางเดินอาหารมาก แพทย์อาจพิจารณาให้รับประทานหลังมื้ออาหารได้
- หลีกเลี่ยงการรับประทานยาร่วมกับนม ยาลดกรด ยาเสริมธาตุเหล็ก เพราะทำให้การดูดซึมยาเข้าสู่ร่างกายลดลง

อาการข้างเคียง

อาการข้างเคียงเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ อาเจียน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วอาจทำให้เกิดภาวะซีด เม็ดเลือดขาวต่ำได้ ซึ่งแพทย์จะตรวจติดตามและประเมินเป็นระยะ

ไมโคฟีโนเลต โมฟีทิล รูปแบบแคปซูล ขนาด 250 มิลลิกรัม

ไมโคฟีโนเลต โมฟีทิล รูปแบบเม็ด ขนาด 500 มิลลิกรัม

**ไมโคฟีโนเลต โซเดียม (Mycophenolate sodium)
ชื่อทางการค้า มายฟอร์ติก (Myfortic®)**

ข้อบ่งใช้ ป้องกันการปฏิเสธอวัยวะ ใช้ร่วมกับ ไสโคลสปอริน หรือ ทาโครลิมัส และ/หรือ เพรดนิโซโลน

รูปแบบ ยาเม็ดขนาด 180 มิลลิกรัม และ 360 มิลลิกรัม

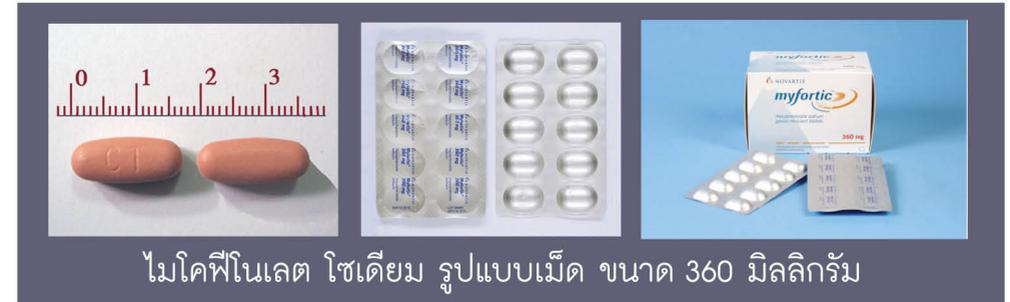
ขนาดยาที่ใช้ ขึ้นกับแพทย์พิจารณาตามความเสี่ยงในการเกิดภาวะปฏิเสธอวัยวะ และภาวะติดเชื้อแทรกซ้อน

เวลารับประทานยา - ควรรับประทานเวลาเดิมทุกวัน โดยปกติรับประทานวันละ 2 ครั้ง ห่างกันทุก 12 ชั่วโมง หรือขึ้นกับแพทย์พิจารณา การรับประทานยาในขณะท้องว่าง ยาจะถูกดูดซึมได้ดี แต่ในผู้ป่วยบางรายที่มีอาการข้างเคียงต่อทางเดินอาหารมาก แพทย์อาจพิจารณาให้รับประทานหลังมื้ออาหารได้
- หลีกเลี่ยงการรับประทานยาร่วมกับนม ยาลดกรด ยาเสริมธาตุเหล็ก เพราะทำให้การดูดซึมยาเข้าสู่ร่างกายลดลง

อาการข้างเคียง อาการข้างเคียงเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ อาเจียน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วอาจทำให้เกิดภาวะซีด เม็ดเลือดขาวต่ำได้ ซึ่งแพทย์จะตรวจติดตามและประเมินเป็นระยะ

ไมโคฟีโนเลต โซเดียม รูปแบบเม็ด ขนาด 180 มิลลิกรัม

ไมโคฟีโนเลต โซเดียม รูปแบบเม็ด ขนาด 360 มิลลิกรัม

**ซัยโรลิมัส (Sirolimus)
ชื่อทางการค้า ราพามูน (Rapamune®)**

ข้อบ่งใช้ ป้องกันการปฏิเสธอวัยวะโดยการกดภูมิต้านทานของร่างกาย

รูปแบบ ยาเม็ดขนาด 1 มิลลิกรัม

ขนาดยาที่ใช้ แพทย์จะทำการตรวจวัดระดับยาในเลือด และปรับขนาดยาให้ผู้ป่วย ดังนั้นผู้ป่วยไม่ควรปรับขนาดยาเอง

เวลารับประทานยา ควรรับประทานเวลาเดิมทุกวัน โดยปกติรับประทานวันละ 1 ครั้ง ห่างกันทุก 24 ชั่วโมง หรือขึ้นกับแพทย์พิจารณา

อาการข้างเคียง ฝัน แผลในปาก บาดแผลหายช้า และไขมันในเลือดสูง

ซัยโรลิมัส รูปแบบเม็ด ขนาด 1 มิลลิกรัม

เอเวโรลิมีส (Everolimus)
ชื่อทางการค้า เซอร์ติแคน (Certican®)

ข้อบ่งใช้ ป้องกันการปฏิเสธอวัยวะโดยการกดภูมิคุ้มกันของร่างกาย

รูปแบบ ยาเม็ดขนาด 0.25 มิลลิกรัม และ 0.5 มิลลิกรัม

ขนาดยาที่ใช้ แพทย์จะทำการตรวจวัดระดับยาในเลือด และปรับขนาดยาให้ผู้ป่วย ดังนั้นผู้ป่วยไม่ควรปรับขนาดยาเอง

เวลารับประทานยา ควรรับประทานเวลาเดิมทุกวัน โดยปกติรับประทานวันละ 2 ครั้ง ห่างกันทุก 12 ชั่วโมง หรือขึ้นกับแพทย์พิจารณา

อาการข้างเคียง ฝ้า แผลในปาก และไขมันในเลือดสูง

เอเวโรลิมีส รูปแบบเม็ด ขนาด 0.25 มิลลิกรัม

เอเวโรลิมีส รูปแบบเม็ด ขนาด 0.5 มิลลิกรัม

ยาป้องกันการติดเชื้อแทรกซ้อน

การติดเชื้อมีโอกาสเกิดขึ้นในผู้ป่วยที่ได้รับการปลูกถ่ายอวัยวะได้ เนื่องจากผู้ป่วยจำเป็นต้องรับประทานยากดภูมิคุ้มกันไปตลอดชีวิต ภูมิคุ้มกันของผู้ป่วยที่ได้รับการปลูกถ่ายอวัยวะจึงต่ำกว่าปกติ มีโอกาสติดเชื้อได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มโรคติดเชื้อฉวยโอกาส (opportunistic infections) อาการที่สามารถสังเกตได้ในเบื้องต้นคือ มีไข้ ปวดเมื่อยตามร่างกาย หนาวสั่น อ่อนเพลีย

การติดเชื้อสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกส่วนในร่างกาย

- หากติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจ อาจมีอาการไอ เสมหะสีเขียวเข้ม หายใจหอบเหนื่อย
- หากติดเชื้อที่ระบบทางเดินปัสสาวะ อาจมีอาการปัสสาวะแสบขัด ปัสสาวะขุ่นหรือมีเลือดปนออกมา
- หากติดเชื้อที่ระบบทางเดินอาหาร อาจมีอาการถ่ายเหลว หรือถ่ายเป็นมูกเลือด

ดังนั้นในช่วงแรกของการปลูกถ่ายอวัยวะ ยากดภูมิคุ้มกันที่ผู้ป่วยได้รับจะมีขนาดที่สูง แพทย์จะให้ยาป้องกันการติดเชื้อตามความเสี่ยงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย และระยะเวลาในการให้ยาขึ้นกับชนิดของเชื้อที่เป็นความเสี่ยง หากความเสี่ยงการติดเชื้อลดลงแพทย์จะพิจารณาให้หยุดยาป้องกันการติดเชื้อได้

โคไตรม็อกซาโซล (Co-trimoxazole TMP/SMX)
ชื่อทางการค้า โพทริม (Potrim®), พาทาร์ทิม (Patartim®)

- ข้อบ่งใช้** ป้องกันการติดเชื้อแบคทีเรีย
- รูปแบบ**
- ยาเม็ด TMP/SMX ขนาด 400/80 มิลลิกรัม
  - ยาน้ำ TMP/SMX ขนาด 200/40 มิลลิกรัมต่อ 5 มิลลิลิตร
- ขนาดยาที่ใช้** แพทย์จะเป็นผู้พิจารณาปัจจัยและความเสี่ยงในการติดเชื้อ
- เวลารับประทานยา** รับประทานวันละ 1 ครั้ง หรือขึ้นกับแพทย์พิจารณา
- ข้อควรระวัง** ยานี้อาจทำให้เกิดการแพ้ยาได้ หากสังเกตพบอาการของการแพ้ยา เช่น ผื่น เจ็บตา เจ็บปาก ให้รีบมาพบแพทย์

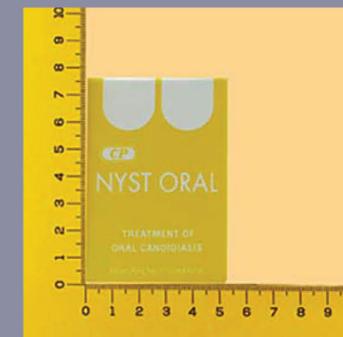
โคไตรม็อกซาโซล รูปแบบเม็ด ขนาด 400/80 มิลลิกรัม

โคไตรม็อกซาโซล รูปแบบน้ำ
200/40 มิลลิกรัม ต่อ 5 มิลลิลิตร
ขนาดขวดละ 60 มิลลิลิตร

นิสแตติน (Nystatin)
ชื่อทางการค้า นิสออรัล (Nyst Oral®)

- ข้อบ่งใช้** ป้องกันการติดเชื้อราในช่องปาก และหลอดอาหาร
- รูปแบบ** ยาน้ำแขวนตะกอนสีเหลืองขนาด 100,000 ยูนิตต่อ 1 มิลลิลิตร
- ขนาดยาที่ใช้** รับประทานครั้งละ 1 มิลลิลิตร วันละ 4 ครั้ง หรือตามแพทย์สั่ง
- เวลารับประทานยา** รับประทานก่อนหรือหลังอาหารก็ได้ โดยให้อมยาไว้สักพักนานเท่าที่สามารถทำได้ แล้วกลืนลงทางเดินอาหาร
- อาการข้างเคียง** ไม่สบายในช่องท้อง คลื่นไส้ อาเจียน การรับรสเปลี่ยนไป ระคายเคืองในช่องปาก เป็นต้น

นิสแตติน รูปแบบยาน้ำแขวนตะกอน 100,000 ยูนิตต่อ 1 มิลลิลิตร
ขนาดขวดละ 12 มิลลิลิตร

ฟลูโคนาโซล (Fluconazole)

ชื่อทางการค้า ฟลูโคโซล (Flucozole®), ฟลูโดโซล (Fludizol®)ข้อบ่งใช้ป้องกันการติดเชื้อรา และช่วยเสริมฤทธิ์ยากดภูมิคุ้มกันต้านทาน
ไซโคลสปอริน ทาโครลิมัส ซัยโรลิมัส หรือ เอเวอโรลิมัส
เป็นต้นรูปแบบ

ยาแคปซูลขนาด 100 และ 200 มิลลิกรัม

ขนาดยาที่ใช้

แพทย์จะเป็นผู้พิจารณาปัจจัยและความเสี่ยงในการติดเชื้อ

เวลารับประทานยา

รับประทานวันละ 1 ครั้ง หลังอาหารเช้า

อาการข้างเคียง

คลื่นไส้ อาเจียน

ข้อควรระวังยาฟลูโคนาโซลอาจมีผลเพิ่มฤทธิ์ยาชนิดอื่นๆได้ หากจำเป็นต้องได้รับยาชนิดอื่นๆ เพิ่มเติมควรแจ้งแพทย์ผู้ทำการรักษา
ทุกครั้ง

ฟลูโคนาโซล รูปแบบแคปซูล ขนาด 100 มิลลิกรัม

ฟลูโคนาโซล รูปแบบแคปซูล ขนาด 200 มิลลิกรัม

ไอตราโคนาโซล (Itraconazole)

ชื่อทางการค้า สปอโรล (Sporal®), ไอตราซิก (Itrasix®)ข้อบ่งใช้ป้องกันการติดเชื้อราแอสเปอจีโลซิส
(aspergillosis spp.)รูปแบบ- ยาแคปซูลขนาด 100 มิลลิกรัม
- ยาน้ำขนาด 10 มิลลิกรัมต่อ 1 มิลลิลิตรขนาดยาที่ใช้

แพทย์จะพิจารณาร่วมกับระดับยาไอตราโคนาโซลในเลือด

เวลารับประทานยา- ยาแคปซูล รับประทานวันละ 2 ครั้ง พร้อมมื้ออาหาร
- ยาน้ำ รับประทานวันละ 2 ครั้ง ทุก 12 ชั่วโมงอาการข้างเคียง

คลื่นไส้ อาเจียน

ข้อควรระวังยาไอตราโคนาโซลอาจมีผลเพิ่มฤทธิ์ยาชนิดอื่นๆได้ หากจำเป็นต้องได้รับยาชนิดอื่นๆ เพิ่มเติมควรแจ้งแพทย์
ผู้ทำการรักษาทุกครั้ง

ไอตราโคนาโซล รูปแบบแคปซูล ขนาด 100 มิลลิกรัม

ไอตราโคนาโซล รูปแบบยาน้ำ

10 มิลลิกรัมต่อ 1 มิลลิลิตร

ขนาดขวดละ 150 มิลลิลิตร

อะไซโคลเวียร์ (Acyclovir)

ชื่อทางการค้า ไวลีรัม (Vilerm®), อะไซเวียร์ (Acyvir®)

ข้อบ่งใช้

ป้องกันการติดเชื้อไวรัส ได้แก่ เริม สุกใส หรือ งูสวัด

รูปแบบ

- ยาเม็ดขนาด 200 มิลลิกรัม 400 มิลลิกรัม และ 800 มิลลิกรัม
- ยาน้ำแขวนตะกอนขนาด 200 มิลลิกรัมต่อ 5 มิลลิลิตร

ขนาดยาที่ใช้

แพทย์จะเป็นผู้พิจารณาปัจจัยและความเสี่ยงในการติดเชื้อ ร่วมกับการทำงานของไต

เวลารับประทานยา

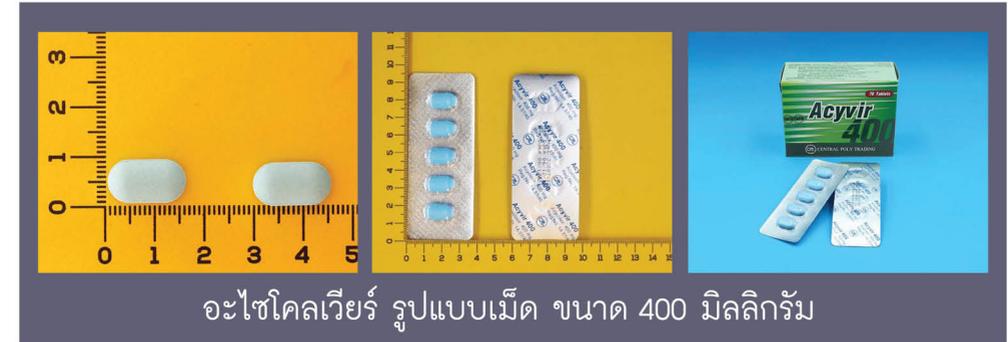
โดยปกติจะรับประทานวันละ 4 ครั้ง ทั้งนี้ขึ้นกับแพทย์ พิจารณา และค่าการทำงานของไต

อาการข้างเคียง

คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ

อะไซโคลเวียร์ รูปแบบเม็ด ขนาด 200 มิลลิกรัม

อะไซโคลเวียร์ รูปแบบเม็ด ขนาด 400 มิลลิกรัม

อะไซโคลเวียร์ รูปแบบเม็ด ขนาด 800 มิลลิกรัม

อะไซโคลเวียร์ รูปแบบน้ำแขวนตะกอน
200 มิลลิกรัมต่อ 5 มิลลิลิตร
ขนาดขวดละ 60 มิลลิลิตร

แกนไซโคลเวียร์ (Ganciclovir) ชื่อทางการค้า ไชมีวิติน (Cymevene®)

- ข้อบ่งใช้** ป้องกันหรือรักษาการติดเชื้อไซโตเมกะโลไวรัส (Cytomegalovirus)
- รูปแบบ** ยาฉีดเข้าเส้นเลือดดำขนาด 20 มิลลิกรัม, 40 มิลลิกรัม, 100 มิลลิกรัม, 250 มิลลิกรัม และ 500 มิลลิกรัม
- ขนาดยาที่ใช้** แพทย์จะเป็นผู้พิจารณาขนาดยาที่ให้ ร่วมกับการทำงานของไต โดยจะให้ทางหลอดเลือดดำเป็นเวลา 1 ชั่วโมง
- เวลาบริหารยา** ให้อาหารทางหลอดเลือดดำอย่างช้าๆ วันละ 1 - 2 ครั้ง ขึ้นกับแพทย์พิจารณา
- อาการข้างเคียง** ระคายเคืองบริเวณที่ฉีด กดการทำงานของไขกระดูก

วาลแกนไซโคลเวียร์ (Valgancyclovir) ชื่อทางการค้า วาลไซท์ (Valcyte®)

- ข้อบ่งใช้** ป้องกันหรือรักษาการติดเชื้อไซโตเมกะโลไวรัส (Cytomegalovirus)
- รูปแบบ** ยาเม็ดขนาด 450 มิลลิกรัม
- ขนาดยาที่ใช้** แพทย์จะเป็นผู้พิจารณาขนาดยาที่ให้ โดยพิจารณาร่วมกับการทำงานของไต
- เวลารับประทานยา** รับประทานวันละ 1 ถึง 2 ครั้ง ขึ้นกับแพทย์พิจารณา
- อาการข้างเคียงที่พบ** คลื่นไส้ อาเจียน กดการทำงานของไขกระดูก

